

Jevrejski glas

broj 77.

Sarajevo, decembar 2017.

tevet 5778.

HANUKA 5778

HANUKA

Sijelo

16.12.2017.g. 19:00h

Još jednu godinu u nixu provedite
Hanuka druženje uz dobru muziku
i zabavu i još bolje društvo!

Rezervacije kod Meje
5KM

Izlazi četiri
puta godišnje
Published four
times a year

Broj 77.
decembar, 2017.
Jevrejski glas
(Izdavač: Jevrejska
zajednica Bosne i
Hercegovine)

Jewish voice
(Publisher: Jewish
Community of Bosnia and
Herzegovina)

REDAKCIJA
Izdavač/Publisher
Jevrejska zajednica
Bosne i Hercegovine

Glavni urednik
Editor-in Chief:
Jakob Finci

Odgovorni urednik:
Pavle Kaunitz

Tehnički urednik:
Srđan Ninković

Lektor, korektor:
mr sc. Elma Softić
Kaunitz

Boris Kožemjakin,
Nataša Gaon Grujić,
Ernest Grin,
mr David Kamhi

Stalni dopisnici:
Aron Albahari – Srbija,
Jelica Rašeta Aiello
– Italija, Aleksandra
Stevandić – Banja Luka,
Lea Maestro – Španija,
Jahiel Kamhi – Kanada

Fotografije:
Nadža Finci,
Tomo Radovanović,
Jakica Levi

Štamparija:
Štamparija Fojnica D.D.

Adresa uredništva
Editorial Staff Address:
Jevrejska opština Sarajevo
za "Jevrejski glas"
Hamdije Kreševljakovića 59
71000 Sarajevo
tel. +387 33 229-666
+387 33 229-667

Rješenjem Ministarstva
obrazovanja, nauke, kulture i
sporta Vlade Federacije Bosne
i Hercegovine "Jevrejski glas" je
upisan u evidenciju javnih glasila
pod rednim brojem 279, dana
22.4.1993. godine

E-mail:
jevrejski glas@gmail.com

ISSN 1512-6439

2 /Jevrejski glas/

U OVOM BROJU

**KOREJA – ZEMLJA ČUDA
ILI ČUDNA ZEMLJA**
Jakob Finci

4.str

IL KAL MUEVU – NOVI HRAM
Nataša Tabori

8.str

**„SEVDALINKA I JEVREJSKA TRADICIJA
KAO DIO NEMATERIJALNE KULTURNE
BAŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE“.**
Vladimir Andrlje

13.str

**SARAJEVSKO JEVREJSKO VJENČANJE
U BOGOTI - COLOMBIA**
Jahiel Kamhi

14.str

**UTICAJ RELIGIJE NA STVARANJE
JEVREJSKOG IDENTITETA**
David Kamhi

18.str

NAŠA BIBLIOTEKA NEKAD I SAD
Pavle Kaunitz

19.str

31. JANUAR - 15 ŠEVAT
TUBIŠVAT

28. FEBRUAR - 13 ADAR
ESTERIN POST

1. MART - 14. ADAR
PURIM

31. MART - 15 NISAN
PESAH

JEVREJSKI GLAS JE U 2017. GODINI FINANSIJSKI PODRŽALO
MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA I KOMUNIKACIJA BiH

IZJAVA EVROPSKE KOMISIJE

EVROPSKA KOMISIJA

Zajednička izjava prvog potpredsjednika Timmermansa i komesara Jourová o nedavnim antisemitskim napadima i demonstracijama

BRISEL, 11. DECEMBRA 2017.

„Šokirani smo i ogorčeni talasom antisemitskih napada i demonstracija tokom kojih se u posljednjih nekoliko dana raspiruje mržnja prema Jevrejima u evropskim gradovima. Ne postoji opravdanje za takvu situaciju i mi izražavamo potpunu solidarnost sa evropskim jevrejskim zajednicama i na najoštrij način osuđujemo ove odvratne napade, te očekujemo da će se počinioci antisemitskog govora mržnje izvesti pred zakon. Evropski Jevreji moraju moći živjeti u slobodi i miru u Evropi, a to znači da svi moramo hitno reagirati na svaki vid antisemitskog djelovanja, što podrazumijeva i edukaciju naših mlađih generacija. U Evropi nema mjesta za antisemitizam. Svi se trebaju zajedno boriti protiv antisemitizma kako bismo se oslobodili te ideologije koja širi mržnju.“

POZADINA: Evropske institucije su pojačale svoje napore u borbi protiv antisemitizma i drugih oblika rasizma i ksenofobije. Evropska komisija je 2015. godine imenovala Koordinatora za borbu protiv antisemitizma kao kontaktnu tačku za jevrejske organizacije i zajednice. Komisija je zajedno sa velikim internet kompanijama donijela Kodeks ponašanja o nezakonitom govoru mržnje na internetu, koji obuhvata i antisemitski govor mržnje. Novoosnovana EU grupa na visokom nivou za borbu protiv rasizma, ksenofobije i drugih oblika netolerancije nastoji ujediniti napore na nivou EU i na nivou država kako bi se pravila i politike za sprječavanje i suzbijanje zločina govora mržnje primjenjivale na efikasan način. **IZJAVA / 17/5207**

KOREJA – ZEMLJA ČUDA ILI ČUDNA ZEMLJA

preostalo vrijeme da odgovaram na nebrojena pitanja učesnika kako to i zašto to u Bosni uspijeva, a ostatku svijeta je mnogo teže.

Onda je došao dan za centralnu manifestaciju, gdje se na Olimpijskom stadionu okupilo preko 70.000 gledalaca na skupu pod naslovom “Ne rat – ne sukob”. Bilo je pravo čudo gledati i slušati učesnike skupa koji su pjevali, plesali, slavili mir i nadali se da će do 2020 doći do ujedinjenja dvije Koreje, a istovremeno na svega 30 kilometara je granica sa zemljom koja, uprkos mnogobrojnim konvencijama i dogovorima, uporno izvodi atomske probe, masovno se naoružava i prijeti ratom i uništenjem južnih susjeda.

Zbog svega toga, za mene, Koreja je ostala i čudna zemlja, a na osnovu onoga što se da vidjeti i zemlja čuda.

JAKOB FINCI

Kao prijatno iznenađenje mi je, prije nekih mjesec dana, stigao lični poziv da učestvujem u Međureligijskoj konferenciji i skupu za mir u Seulu – Koreja.

Naravno, Koreja je za nas zemlja na kraju svijeta, daleka, nepoznata i prilično tajnovita. Svi znamo za prijatnije i nuklearne pokuse Sjeverne Koreje, a Južna Koreja se uglavnom zna po bezbrojnim automobilimakoje proizvode i izvoze u sve zemlje svijeta, uključujući naravno i Bosnu i Hercegovinu.

Spakovao sam se, i nakon 12 sati leta iz Minhena stigao sam u Seul. Koreja je jedna od država za koju nosiocima BiH pasoša ne treba viza, pa je sve prošlo bez ikakvih problema.

Organizator skupa, moćna koreanska organizacija Religija za mir, organizovala je doček na aerodromu, transfer do hotela i isto veče počeo je skup.

Prvog dana konferencije govorio sam na plenarnoj sjednici o organizaciji i radu međureligijskog vijeća u Bosni i Hercegovini, radu i aktivnostima Jevrejske zajednice, što je za preko 350 učesnika iz 70 zemalja bilo pravo iznenađenje. Naime, kada sam rekao da naša zajednica ima nešto manje od 1000 članova, pa da mada je četa mala, ipak smo sve to napravili, naravno zajedno sa drugima, morao sam svo

PREDSTAVA

U petak, 08.12.2017.godine, prikazana je fantastična predstava “Ja sam pas...I zovem se Salvatore” radena po knjizi mostarskog pisca Veselina Gatala.

Svi gledaoci su zaista uživali u maestralnoj glumi u predstavi koja daje jedinstven pogled na ljudsko-pseći svijet iz perspektive psa mješanca Salvatorea. Svaka preporuka i nadam se da ćemo ih ponovo ugostiti.

PROMOCIJA

U četvrtak, 21.12.2017.godine održana je u fantastičnoj atmosferi promocija prvog prevoda sa njemačkog na srpski jezik, knjige Teodora Hercla “Jevrejska država” koji je uradio Srđan Barašin.

Promociji je prisustvovao veliki broj zainteresovanih gostiju, a o knjizi su govorili Arie Livne, predsjednik Jevrejske opštine Banja Luka, Zoran Pejašinić, recenzent knjige i direktor banjalučke Gimnazije, Aron Izrael, novinar iz Beograda i sam autor Srđan Barašin.

U GORNJEM SREBRENIKU IZGRAĐEN I OTKRIVEN SPOMENIK JEJREJIMA STRADALIM U TOKU II SVJETSKOG RATA

Fahrudin Salihbašić, predsjednik Udruženja antifašista i boraca NOR-a Srebrenik, Esad Dedić, šef kabineta načelnika Općine Srebrenik i Zlatko Dukić, predsjednik UABNOR-a Tuzlanskog kantona u blizini stadiona Bukovik na planini Majeveci svečano su otkrili spomenik Jevrejima stradalim u toku II svjetskog rata.

Otkrivanju spomen obilježja su prisustvovali predstavnici Općine Srebrenik i brojnih boračkih udruženja iz BiH i susjedne Hrvatske. Kako je istakao Salihbašić, pripadnici 13. SS handžar divizije i ustaške milicije na tom mjestu su 22. aprila 1944. godine pobili sve jevrejske civile, žene, starce i djecu koji su,

preobučeni u muslimansku nošnju, bili razmješteni po domaćinstvima.

Od 20 civila zaklano je njih 19, a jednu djevojku su na njenu molbu ubili iz pištolja.

Spomen-obilježje je izgradilo Udruženje antifašista i boraca NOR-a Sreberenik, u znak trajnog sjećanja na nevino stradale Jevreje iz ovog kraja. U njegovu izgradnju, prema riječima Salihbašića, uloženo je 1.500 maraka, a sredstva su osigurali Općina Srebrenik, Jevrejska opština u Sarajevu i pojedinci.

Delegacije lokalnih vlasti i brojnih antifašističkih udruženja iz BiH i Hrvatske, polaganjem vijenaca na novootkriveno spomen-obilježje, odale su dužnu počast nevino stradalim civilima.

25. oktobra obilježena 125. godišnjica
Jevrejskog kulturno-prosvjetnog i
humanitarnog društva La Benevolencija

125 godina

Grupa najuglednijih i najsposobnijih sarajevskih Sefarda je već od 1890. g. počela sa pripremama za osnivanje jevrejskog, sefardskog društva evropskog tipa. Oni su 12.01.1892. g. potpisali prvi zapisnik (protokol) o osnivanju dobrotvornog društva kojem su dali ime „LA BENEVOLENCIA“ – dobročinstvo – čime su htjeli da označe svrhu društva i u samom naslovu. (mr. D. Kamhi)

Ovako nekako je to počelo jednog januarskog dana davne 1892. godine pa je ove 2017. trebalo naravno, dostojno obilježiti ovu značajnu godišnjicu. Po logici stvari zadatak se našao pred našom Kulturnom komisijom i kako to posljednjih godina najčešće biva odmah su se postavila neka krucijalna pitanja: kako osmisliti samu manifestaciju i drugo ne manje važno, kako za nju namaći sredstva u ova „kokuzna“ vremena.

Dogovorili smo se da izbjegnemo suvišne govornice, da svečani koncert organiziramo

„vlastitim“ snagama u prostoru koji može primiti najmanje 200-250 zvanica i da izdamo vanredno broj „Jevrejskog glasa“ posvećen La Benevolenciji koji će ujedno sadržavati i program same manifestacije.

Program muzičkog dijela i izbor izvođača (kvartet Kamhi i trio ARK – Pariz) osmislio je i predložio David Kamhi, Pavle Kaunitz i izbor tekstova i koncept vanrednog broja Glasa, Srđan Ninković njegov prepoznatljiv grafičko-vizuelni izgled, plakat i pozivnice, dok je Jakob Finci dobio zadatak da se obrati auditoriju sa nekoliko prikladnih riječi. Možda najteži posao „zapao“ je našoj tajnici Elmi Softić-Kaunitz jer je valjalo sve povezati, obaviti

bezbroj telefonskih razgovora, poslati gomilu pisama potencijalnim donatorima i sponzorima, pozivnice, pronaći odgovarajuću salu u gradu, okupiti i organizirati naše mlade članove za mnoge volonterske zadatke na dan održavanja same manifestacije, uporno kontaktirati i animirati pisane i elektronske medije jer konačno kakva bi to bila „fešta“ kada bi prošla nezapaženo i nezabilježeno na stranicama dnevnih listova i u programima radio i TV stanica.

Ništo više od tri mjeseca intenzivnih aktivnosti, mnogo, mnogo posla a onda je konačno osvanuo i taj željno iščekivani 25. oktobar, Dom Oružanih snaga BiH otvorio je svoja vrata i gotovo da se tražila „karta više“. Bljeskali su foto-aparati, zujale TV-kamere.

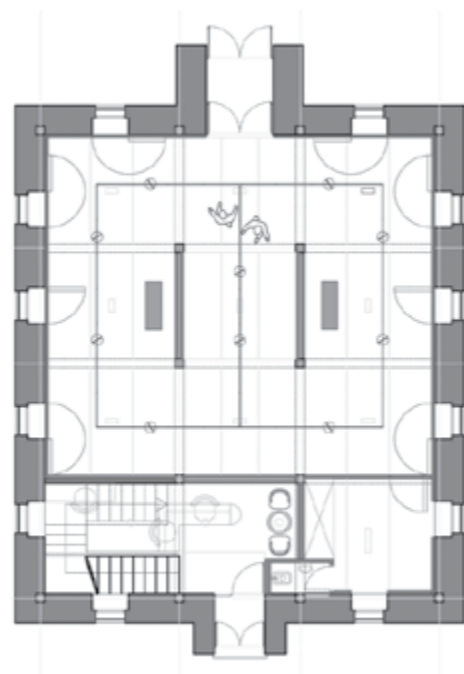

Vi koji ste to veče podijelili s nama znate kako je sve prošlo a vama ostalim koji niste bili u mogućnosti da se družite s nama pokušat ćemo ovim setom fotografija bar donekle dočarati atmosferu proslave 125. godišnjice uspješnog rada i djelovanja Jevrejskog kulturno-prosvjetnog i humanitarnog društva La Benevolencija.

Redakcija JG

IL KAL MUEVU – NOVI HRAM

Galerija Novi hram smještena je u objektu nekadašnje sefardske sinagoge, koja je pod imenom „Il kal muevu (nuevu)“ podignuta oko 1870. godine neposredno uz Stari jevrejski hram, današnji Muzej Jevreja. Novi hram je kao bogomolja prestao djelovati 1930. godine nakon otvorenja Tempła (danas BKC), najveće sarajevske sinagoge, a neposredno pred posljednji rat (1992. – 1995.), u ovom prostoru otvorena je likovna galerija. Galerija raspolaže izložbenim prostorom od oko 100 kvadratnih metara i djeluje u sklopu Jevrejskog kulturno-prosvjetnog i humanitarnog društva „La Benevolencija“.

U januaru 2017. godine javila se ideja da se prizemlje objekta Novi hram redizajnira. U sklopu traženog idejnog projekta trebalo je dati rješenje redizajna i rekonstrukcije galerije, kao i ulazne partije i recepcije za JKP Pokop. Funkcionalno trebalo je omogućiti samostalan rad Galerije, neovisno o dijelu objekta koji koristi JKP Pokop. Inicijatori ideje bili su JKP Pokop i Jevrejska opština Sarajevo. Obzirom da uslovi za rad galerije, na žalost, nisu adekvatni, kolegica Aida Halilagić i ja smo ponudile rješenje kojim se galerija i ulazna partija JKP Pokopa redizajniraju, a prevashodno vodeći računa o funkcionalnosti oba dijela objekta.

Osnovna ideja našeg rješenja je osjećaj prostora kao cjeline, proporcije volumena koje omogućavaju neometano kretanje u prostoru, fleksibilnost korištenja slobodnog prostora za izložbe, audio-vizuelne performanse, plesne predstave, književne večeri i sl. Eksterijer i interijer korespondiraju „igrom“ i „sjenom“ umjetnog i dnevnog

svjetla. Direktno sunčevo svjetlo je svedeno na minimum, a to smo postigli pomičnim neprovidnim panelima koji se „zatvore“ ili „otvore“ u ovisnosti od koncepta izložbe, a projektovani su u postojećim prozorskim otvorima autohtonog objekta sinagoge. Umjetno svjetlo riješeno je u tračnici ovješenoj o strop sa mogućnošću aplikacije indirektnih svjetiljki u kombinaciji sa direktnim svjetlom, a sve u zavisnosti o postavci izložbe, eksponatima i dr.

Novo projektovani prostor u cjelini je fleksibilan i daje mogućnost kreativnijeg izlaganja. Interijer koji dočekuje posjetioca je zamišljen kao sekundarni i nezamjetljiv, bijel, a podržava osjećaj slobodnog prostora kako za posjetioce, umjetnike tako i umjetnička djela.

Idejni projekat za redizajn galerije uključuje arhitektonsko rješenje koje je koncipirano u službi adekvatnijeg poslovanja i funkcioniranja galerije i ulazne partije JKP Pokop. Projekt ima za cilj poboljšavanje uslova rada (odvojeni sanitarni čvor za galeriju, povećana kancelarija i dr.), tehničkih

uvjeta (svjetlo, zaštita objekta i dr.) i tehničke opreme projektovanih prostora (alarmi, video kamere, projektori itd).

Projekat uključuje i finansijske parametre koji su investitoru neophodni za realizaciju projekta.

Na žalost, do realizacije ovog projekta još nije došlo, obzirom da se investitor - JKP Pokop, nakon što mu je projekat isporučen, nikad nije oglasio.

Nadamo se da će do realizacije ipak doći, obzirom da je riječ o vrijednom gradskom prostoru, jednom od simbola Sarajeva, te jednoj od malobrojnih umjetničkih galerija.

Aida Halilagić dipl.ing.arh.
mr.sci. Nataša Pelja Tabori dipl.ing.arh.

KOMENTAR UREDNIKA

Galerija „Novi hram“ bitan je segment djelovanja Jevrejskog kulturno-prosvjetnog i humanitarnog društva La Benevolencija. Da se ne bi hvalili, dovoljno je reći da su u njoj sarajevskoj likovnoj publici prezentirali svoje radove mnogi eminentni likovni stvaraoci iz zemlje i van njenih granica kao i oni mladi umjetnici (diplomci, i postdiplomci likovnih akademija) koji su tek tražili i našli svoje mjesto na likovnom obzoru Bosne i Hercegovine. Pored rečenog i međunarodna suradnja bitan je element djelovanja naše galerije. Pomenimo još samo i značajne kulturne manifestacije našeg grada poput Sarajvske zime i Bašćaršijskih večeri koje koriste naš prostor za svoje programe.

JKP Pokop većinski (prostorno) korisnik ali ne i vlasnik objekta bivše sinagoge izrazio je potrebu za proširenjem recepcijskog dijela koji koristi i to na uštrb i onako ograničenih kancelarijskih i izložbenih mogućnosti suterena objekta „Il Kal nuevo“.

Pristali smo teška srca radi dobrosusjedskih odnosa i u dogovoru sa Pokopom angažirali stručni tim kako bi se izradio obostrano prihvatljiv projekt rekonstrukcije koji bi koliko toliko zadovoljio potrebe obje strane. Aida Halilagić dipl.ing.arh. i mr.sci. Nataša Pelja Tabori dipl.ing.arh. sa svojim timom statičara, crtača i ostalih obavili su svoj posao u dogovorenom roku i ništa!

Ne dešava se ništa, apsolutno ništa već mjesecima. Bajni naručilac posla se ušutao, a naša galerija u očekivanju rekonstrukcije tavori i otkazuje planirane likovne manifestacije. I ne samo to: vrijedni ljudi koji su za Pokop izradili naručeni projekat u utanačenom roku uloživši svoje znanje, svoje vrijeme i vlastita neophodna sredstva i dalje nisu plaćeni za svoj stručni rad.

PAVLE KAUNITZ

IDENTITET, INTEGRACIJA I ASIMILACIJA

U subotu, 28. oktobra 2017. g. je u sali Jevrejske opštine u Sarajevu održan seminar pod nazivom „Identitet, integracija i asimilacija Jevreja u BiH“.

Seminar je bio predviđen za mlade ljude - studente društvenih i humanističkih usmjerenja ali i za sve zainteresovane građane. Organizovali su ga Jevrejska opština u Sarajevu u suradnji sa Konrad Adenauer fondacijom. U seminaru su učestvovala 43 osobe različite životne dobi i vjerske i nacionalne pripadnosti. Glavni zadatak seminara je bio ukazati na probleme svih, a posebno jevrejske manjinske zajednice, u bosansko-hercegovačkom društvu. Program seminara je obuhvatio pet predavanja, obilazak Aškenaske sinagoge i evaluaciju seminara.

Seminar su otvorili gđica Hannah Kaunitz, koordinatorica seminara, gđa Elma Softić Kaunitz,

Sefarda koje je također održao prof. David Kamhi. Zadatak tog predavanja je bio upoznati učesnike sa jezikom bosanskih Sefarda, njegovim porijeklom i istorijom na našim prostorima. Prva dva predavanja su se bavila pitanjima jevrejskog identiteta, te ih je slijedio obilazak Aškenaske Sinagoge gdje je održano kratko predavanje o istoriji jevrejskog naroda u Sarajevu i o samoj sinagogi. Poslije pauze za ručak, nastavili smo radnu subotu sa predavanjem o istoriji jevrejske zajednice u BiH od početka 90-ih koje je održala gđa Elma Softić-Kaunitz i koje se bavilo istorijom i doprinosom jevrejskog naroda bosanskohercegovačkom društvu. Zatim je slijedilo predavanje g. Borisa Kožemjakina o integraciji i asimilaciji jevrejskog naroda u BiH. Ta dva predavanja („Jevrejska zajednica u BiH od početka 90-ih godina 20. vijeka“ i „Integracija i asimilacija“) su bili dio bloka pod nazivom „Izazovi današnjice“ i konkretno su se bavili situacijom jevrejske zajednice u BiH i posebno Jevreja u BiH, izazovima sa kojima se zajednica susreće, te problemom asimilacije Jevreja u većinske zajednice bosanskohercegovačkog društva. Poslije kratke pauze je slijedilo

generalni sekretar Jevrejske opštine u Sarajevu i g. Kirsten Dümel direktor odjeljenja Konrad Adenauer fondacije u Sarajevu.

Poslije kratkog uvoda kojim su definisani sami pojmovi identiteta i nacionalnog identiteta započelo je prvo predavanje „Uticaj religije na stvaranje jevrejskog identiteta“ koje je održao prof. David Kamhi. Zadatak prvog predavanja je bio da definiše kakav i koliki uticaj religija ima na stvaranje Jevrejskog identiteta. Potom je uslijedilo predavanje o jeziku bosanskih

predavanje g. Jakoba Finci o pravnom statusu Jevreja u BiH, koje je učesnicima predstavilo i pravnu perspektivu kompletne situacije u kojoj se jevrejska zajednica nalazi i probleme sa kojima se suočava. Tokom svih predavanja učesnici su bili u mogućnosti da sva svoja pitanja postave predavačima i svako je predavanje završeno kratkom diskusijom.

Evaluacija seminara je provedena usmeno i pismeno. Tokom usmene evaluacije učesnici su imali priliku iskazati svoja mišljenja i osjećaje o seminaru i dati svoje prijedloge za bolju implementaciju nekih budućih projekata. Pismena evaluacija je ocijenila kompletan organizaciju seminara, logističke pojedinosti, te svako predavanje i predavača. I usmena i pismena evaluacija su pokazale da su učesnici veoma zadovoljni seminarom i da je on odgovorio njihovim očekivanjima, te su pohvalili organizaciju seminara i predavače.

HANNAH KAUNITZ

BONDS THAT LAST

U periodu od 9. do 12. novembra 2017. g. je u hotelu „Saraj“ u Sarajevu održan jedan od najvećih jevrejskih studentskih Ex-Yu seminara pod simboličnim nazivom „Bonds that last“ (Veze koje traju).

Seminar je okupio 65 mladih osoba u dobi između 18 i 35 godina iz brojnih zajednica bivše Jugoslavije. Najviše je učesnika bilo iz Srbije (36), potom iz BiH (15), Hrvatske (11), Makedonije (2) i jedna učesnica iz Crne Gore. Seminar je organizovan u suradnji Jevrejske opštine u Sarajevu sa Savezom jevrejskih opština Srbije, i organizacijama JDC i Junction. Organizacioni tim seminara je brojao sveukupno 6 članova od kojih je dvoje bilo iz BiH, troje iz Srbije i jedna članica iz Hrvatske. Naši članovi organizacionog tima su bili Hannah Kaunitz – koordinatorica seminara i Vladimir Andrić, iz Srbije su to bili Aron Fuks, Sara Stojković i Tijana Račić, i Rebecca Beissmann iz Hrvatske.

Glavni zadatak seminara je bio ojačati i učvrstiti veze između pripadnika jevrejskih zajednica bivše Jugoslavije. Tokom nepuna tri dana seminara održano je sveukupno sedam predavanja, tri radionice, dvije vjerske službe, tri zabavna večernja programa i jedan turistički obilazak Sarajeva i jevrejskih znamenitosti. Seminar je bio tako koncipiran da su se po dva predavanja i sve tri radionice odvijali u istom terminu tako da su učesnici bili u mogućnosti odabrati ono što je više odgovaralo njihovim interesovanjima.

Seminar su otvorile u 8 sati naveče gđa. Elma Softić Kaunitz – generalni sekretar JO Sarajevo i gđica Hannah Kaunitz koje su pozdravile učesnike ispred JO Sarajevo JDC-a i organizacionog tima seminara, a potom je slijedila mala žurka dobrodošlice.

Prvi radni dan seminara je započeo predavanjima „Antisemitizam na Balkanu“ koje je održao Aron Fuks i „Stereotipi i predrasude“ koje su održali Daniel Eror i Zehra Starhonić iz organizacije „Youth for peace“. Oba predavanja su bila odlično posjećena. „Antisemitizam na Balkanu“ je održan na bazi diskusije, a „Stereotipi i predrasude“ je bilo više interaktivna radionica. Poslije pauze za ručak učesnici su se podijelili u dvije grupe i uputili

borba protiv asimilacije“ Elme Softić-Kaunitz. Ova dva predavanja su, iako slabo posjećena, bila vrlo interaktivna i uspješna. Nakon još jedne kraće pauze su slijedile radionice: Ples, Art i Krav maga. Radionicu plesa je držala Nives Beissmann iz Osijeka, Art je držala Danica Marinković iz Šapca a Krav maga je održala Iva Rajević iz Beograda. Kasnije te večeri smo se ponovo uputili u Jevrejsku opštinu gdje smo imali Havdala službu koju je također

održao rabin Luciano Prelević, večeru i poslije toga žurku. Zadnja večer je prošla u ugodnom druženju do kasnih večernjih sati, ili, ranih jutarnjih - za neke.

U nedjelju ujutro je održan posljednji program seminara - usmena evaluacija kada su učesnici imali priliku izraziti svoja mišljenja i osjećaje o seminaru i također dati svoje prijedloge za bolju i efektivniju organizaciju seminara sljedeći put.

Sve u svemu - učesnici su bili iznimno zadovoljni seminarom i organizacijom istog te planiramo od ovog seminara napraviti svojevrsnu tradiciju tako što bi se seminar pod istim nazivom svake godine održao u drugom gradu bivše Jugoslavije. Ono što je bitno jeste da je seminar odgovorio svojoj svrsi – obnovile su se i ojačale neke stare veze i nastale neke sasvim nove koje ćemo u budućnosti da ojačavamo, ponovo zajedno.

Za Jevrejski glas
HANNAH KAUNITZ

se prema gradu gdje su Andrea Andrić i Blanka Nicević vodile turistički obilazak Sarajeva. Tura je uključivala obilazak grada i posebno jevrejskih znamenitosti. Učesnici su također imali nešto malo vremena za kupovinu suvenira nakon čega su se ponovo svi našli kod Vijećnice odakle ih je autobus odveo na Jevrejsko groblje „Borak“. Po povratku iz grada je slijedilo predavanje o Jevrejskom uticaju na svijet koje je vodila Paulina Zaharieva iz Sofije koja je na seminaru bila kao predavač i predstavnik Junction-a i JDC-a. I ovo predavanje je održano kao interaktivna radionica. Nakon još jedne kraće pauze smo se svi skupa uputili u Jevrejsku opštinu na Šabat službu koju je u Aškenaskoj sinagogi održao vrhovni rabin Hrvatske Luciano Prelević. Poslije Šabat službe i izvrsne večere učesnici su imali slobodno veče u gradu i tako okončali prvi dan.

Radna subota je započela predavanjima „Uticaj religije na stvaranje jevrejskog identiteta“ koje je održao rabin

Luciano Prelević i „Aktivizam i volonterizam“ koje je održao Zvonko Zlović iz organizacije „Youth for Peace“ i oba su po konceptu bila klasična predavanja sa diskusijom na kraju. Poslije pauze za ručak su slijedila predavanja „Izgubljeni običaji Jevreja“ Sonje Elazar i „Integracija i

„Sevdalinka i jevrejska tradicija kao dio nematerijalne kulturne baštine Bosne i Hercegovine“.

Jevrejsko kulturno-prosvjetno i humanitarno društvo „La Benevolencija“ i Muzički informativni centar Sarajevo su u prostorijama Jevrejske opštine u Sarajevu organizovali panel „Sevdalinka i jevrejska tradicija kao dio nematerijalne kulturne baštine Bosne i Hercegovine“.

Panel je održan 16.11.2017. godine sa početkom u 19 sati i bio je posvećen muzičkom nasljeđu gradskih sredina u Bosni i Hercegovini. Panelisti su bili: prof. David Kamhi, dr. Enes Kujundžić i prof. dr. Tamara Karača-Beljak koji su se u svojim predavanjima osvrnuli

na historijske izvore, izvedbene kontekste, baštinike i doajene sevdalinke i bosanske sefardske muzike, te na načine zaštite ovih jedinstvenih muzičkih izraza karakterističnih za kulturnu tradiciju Bosne i Hercegovine.

Pored panel diskusije, gosti su imali priliku da uživaju u zvucima saza mladog umjetnika Zanina Berbića, te vokalnom izvođenju sevdalinke i sefardskih romansi vokalnog ansambla Muzičke akademije Sarajevo „Etnoakademik“. Nakon panel diskusije, gosti su imali priliku da se neformalno druže sa panelistima uz kafu, šerbe i rahat lokum.

Ovaj događaj je bio vrlo uspješan što dokazuje dupke puna sala Jevrejske opštine u Sarajevu, pa ćemo nastojati u suradnji sa Muzičkim informativnim centrom Sarajevo, organizovati slične događaje i u budućnosti.

Vladimir Andrić

/Jevrejski glas/ 13

Sarajevsko Jevrejsko Vjenčanje u Bogoti - Colombia

Da, dobro ste pročitali.

U julu 2016, naš sin Ruben Kamhi, rodom iz Sarajeva, imao je jevrejsko religijsko vjenčanje u glavnome gradu Kolumbije - Bogoti.

Njegova izabranica, rođena Kolumbijka, Natalia Salas i njeni roditelji, sa zadovoljstvom su prihvatili da vjenčanje obavi rabin iz Bogote, Richard Gamboa Ben – Eleazar, onako kako to nalažu pravila jevrejske tradicije.

Vjenčanju je prisustvovalo, pored stotinjak domaćih zvanica, i oko 20 naših gostiju, koji su došli iz nekoliko evropskih zemalja, Izraela i Kanade.

Za mnoge goste bila je to prilika da prvi put čuju ivrit, jevrejske molitve, vide i saznaju više o ketubah, huppah, i ostalim običajima koji prate vjenčanje.

Sa radošću moram reći da su mnogi gosti izrazili zadovoljstvo što su prisustvovali

tom religioznome ritualu, jer do tada nisu za to imali prilike.

Bilo je to povezivanje, ne samo dvoje ljudi koji stupaju u brak, već i povezivanje dvije zemlje, Kanade i Kolumbije, dva grada Sarajeva i Bogote, i što je najvažnije - dvije religije.

Svakako, domaćini su imali mogućnost da u međusobnom druženju sa gostima iz inostranstva saznaju nešto više i o našoj jevrejskoj zajednici u Sarajevu.

Ovom zabilješkom sam želio da predstavim nepredvidive puteve ljudskih sudbina.

Da li smo supruga i ja, naša cijela porodica kao i naši prijatelji, ikada mogli pomisliti da ćemo prisustvovati Rubenovome vjenčanju u Bogoti, i to po svim pravilima jevrejske tradicije? Ni slučajno!

Eto, dragi naši članovi Jevrejske opštine u Sarajevu (i šire), ako vas put navede u Kolumbiju, znajte da uvijek možete računati na naše nove prijatelje iz te daleke južno-američke zemlje.

*S poštovanjem,
Jahiel Jaša Kamhi i njegova porodica*

HANUKA i „sarajevska multietičnost“

Već nekoliko godina unazad, u šatoru koji se svake godine u Sarajevu podiže uz novogodišnje praznike, od sredine decembra do sredine januara, organizatori (nisu uvijek isti) pokušavaju da i Hanuku uvrste u jedan mali segment aktivnosti i programa kojim, bar tako izgleda, žele da gradskoj populaciji predstavu malu jevrejsku zajednicu, ljude koji žive u Sarajevu i, eto vidite, slave tamo neki praznik koji zovu Hanuka.

Slobodno mogu tvrditi da ovo nije pokušaj organizatora, već tvrdoglavo insistiranje Elija Taubera da Hanuku obilježi van objekta Jevrejske opštine, mjesta gdje redovno i uredno, uz propisanu molitvu i sve što uz praznik ide, mi Jevreji i naši prijatelji, obilježavamo praznik svjetlosti.

Ova godina i ovogodišnji „cirkus“ od Hanuke u šatoru Coca Cola „Holiday marketa“ u Sarajevu, na Marijin dvoru, konačno je, na moju žalost potvrdio da su mnogi koji već godinama ukazuju na sarajevsku parodiju multietičnog grada, bili i jesu u pravu.

Naime, na maloj improvizovanoj bini, Eli se trudio da mnogobrojnim, ali potpuno nezainteresovanim posjetiocima, objasni nešto što njih apsolutno ne interesuje, da im kaže zašto jedan narod nešto obilježava, kako to radi. Upalio je Eli i šestu svijeću na našoj hanukiji, koju je donio iz Jevrejske opštine, čak je uz malu pomoć desetak članova naše Opštine i zbor „Lira“ iz Zagreba pokušao zaintrigirati publiku pjesmom Ma'oz Cur, ali razgovor o nekim drugim sarajevskim i bjelosvjetskim problemima izgleda da je bio mnogo interesantniji okupljenima u tom šatoru, a bilo ih je više od 150 osoba.

Nakon toga, još veće razočaranje, a za mene i bruka, bio je angažman respektabilnog zbora

Židovske opštine Zagreb „Lira“ da upriliči odgovarajući koncert. Istina, u tom angažmanu, Jevrejska opština u Sarajevu nije ničim učestvovala, niti je znala da dolaze prijatelji iz Zagreba, organizator je bio neko drugi, valjda ljudi iz „Holiday marketa“, neću da vjerujem da je to posredovao Eli. Zbor je otpjevao šest pjesama, od devet predviđenih programom, jer je i to bilo previše, članovima zbora (ne kažem hora, kako inače govorim jer poštujem njihov zvanični naziv), ne i publici koja ih ionako nije ni slušala, niti pokazala koliko toliko pristojnosti da se bar na kratko okrene i gleda u binu. Istina je da vašar, a ovaj šator i organizaciju ne mogu nazvati drugim imenom, nisu mjesto za ozbiljnu ni horsku muziku, o publici sam već sve rekao.

Pokušao sam da sve opravdam nečim, ali zaista nisam imao niti jedan argument kojim bih objasnio ovu „cirkusijadu“, ili šamar izvikanoj multietičnosti grada, koji je to prije devedesetih sigurno bio. Danas, istini moramo gledati u oči, Sarajevo gubi taj epitet, a zašto je to tako, ostavljam čitaocima ovih redaka da sami razmisle i daju odgovarajući odgovor. Bojim se da bih mojim odgovorom bio previše grub, jer je moje razočarenje u viđeno još uvijek svježije.

BORIS KOŽEMJAKIN

HANUKA

U utorak, 12.12.2017. godine, Jevrejska opština Banja Luka obilježila je početak Hanuke, praznika svjetlosti, tradicionalnim paljenjem prve svijeće uz veliki broj naših članova i mnogih prijatelja.

A.S.

DRAGI PRIJATELJI,
SRDAČNO I ISKRENO, U IME SVIH ČLANOVA
JEVREJSKE OPŠTINE U SARAJEVU
ČESTITAMO VAM NASTUPAJUĆU HANUKU

Hanuka lesimha

JAKOB FINCI,
predsjednik Jevrejske zajednice Bosne i Hercegovine

BORIS KOŽEMJAKIN,
predsjednik Jevrejske opštine u Sarajevu

PREDSJEDNIŠTVO JEVREJSKE OPŠTINE SARAJEVO NA SVOJOJ SJEDNICI
ODRŽANOJ U SARAJEVU DANA 28.09.2017. GODINE USVOJILO JE SLJEDEĆI

PRAVILNIK O RADU BIBLIOTEKE JEVREJSKE OPŠTINE U SARAJEVU

Član 1.

Biblioteka Jevrejske opštine u Sarajevu (u daljem tekstu: biblioteka) organizaciona je jedinica Jevrejske opštine Sarajevo sa sjedištem u Sarajevu, Hamdije Kreševljakovića 59. i njezin rad je reguliran ovim Pravilnikom.

Član 2.

Bibliotekom rukovodi bibliotekar kojeg imenuje Predsjedništvo Jevrejske opštine Sarajevo. Bibliotekar jeseca objaviti spisak novih naslova je pored ostalih poslova koje obavlja dužan periodično svaka tri mjeseca u biblioteci (Oglasna ploča, Jevrejski glas).

Član 3.

Biblioteka čuva, obnavlja i prikuplja bibliotekarsku građu: knjige, n ovinu i časopise kao i audio-vizualni materijal. Bibliotekarska građa se obnavlja i prikuplja kupovinom, poklonima i donacijama.

Član 4.

Sve bibliotekarske jedinice označene su žigom pravokutnog oblika sa natpisom: Biblioteka Jevrejske opštine Sarajevo i imaju odgovarajući Evidencijski karton korištenja, Podijeljene su na one koje se mogu iznositi iz biblioteke i one koje se mogu koristiti samo u prostoru biblioteke. Iz biblioteke se ne mogu iznositi izuzetno stare, rijetke i vrijedne knjige te novine i časopisi.

Član 5.

Korisnici biblioteke su članovi Jevrejske opštine Sarajevo, građani Sarajeva, Bosne i Hercegovine te uz posebno odobrenje Predsjedništva Jevrejske opštine Sarajevo stranci državljanima.

Korisnici posuđuju bibliotekarsku građu uz vlastoručni potpis na Kartonu korisnika i na rok od 30 dana. Karton korisnika sadrži sljedeće podatke: Ime i prezime korisnika, broj osobne karte, adresu, mail adresu i broj fiksnog odnosno mobilnog telefona. Svaki korisnik može posuditi najviše tri bibliotekarske jedinice.

Član 6.

Nakon roka od 30 dana korisnik je dužan vratiti posuđenu bibliotekarsku građu ili produžiti rok njenog korištenja za još 30 dana. Ukoliko to ne učini u roku biti će pismeno upozoren. Ukoliko se i nakon upozorenja ogluši i ne vrati posuđenu građu svaki dan zakašnjenja će se prema Evidencijskom kartonu korištenja naplaćivati 0.50 KM po danu za svaku posuđenu bibliotekarsku jedinicu.

Član 7.

Korisnik koji izgubi ili ošteti publikaciju, dužan je da je nadoknadi kupovinom. Ukoliko to nije moguće, korisnik je dužan da, u dogovoru sa Predsjedništvom Jevrejske opštine Sarajevo, riješi problem na jedan od sljedećih načina:

- da biblioteci isplati trostruku vrijednost nestale ili oštećene publikacije;
- da plati troškove nabavke nove publikacije;
- da nabavi ili se suglasi sa nabavkom slične publikacije odgovarajuće vrijednosti.

Svi troškovi oko postupka za vraćanje izgubljene ili oštećene publikacije idu na teret korisnika.

Član 8.

Biblioteka radi sa korisnicima tri dana u sedmici od 9.00 do 14.00 sati, u zavisnosti od obaveza bibliotekara.

Član 9.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom njegovog usvajanja na sjednici Predsjedništva Jevrejske opštine Sarajevo.

U Sarajevu: 28.09.2017. godine.

**Predsjednik
BORIS KOŽEMJAKIN**

TOP LISTA DUŽNIKA

U tekstu o našoj biblioteci koji je pred vama, dragi naši čitaoci, rekli smo da ćemo vam prezentirati i novi Pravilnik o njenom radu kojeg se valja pridržavati.

ZAŠTO, MOŽDA SE SADA PITATE.

Prvo: jednostavno zato da bi ova institucija funkcionirala normalno na dobrobit naših članova, građana Sarajeva i BiH te i ostalih korisnika uključujući istraživače i znanstvene radnike iz zemlje i inostranstva.

Drugo i ne manje važno: svi smo mi obični smrtnici pa povremeno zaboravimo naše obaveze poput recimo vratiti posuđenu knjigu tamo odakle smo je uzeli odnosno posudili onda kada je nama trebala. Pri tome zaboravljamo da možda upravo ta knjiga treba i nekom drugom.

Nažalost, na ovaj način se dijelu vrijednog knjižnog i kulturnog blaga naše male zajednice gubi trag a fond osiromašuje.

Srećom, biblioteka posjeduje kompjuterski program BOOKDB koji otkriva podatke o nesavjesnim korisnicima koji godinama ne vraćaju pozajmljene knjige.

U narednim brojevima Jevrejskog glasa objavljivat ćemo TOP LISTU DUŽNIKA kako bi i na ovaj način podsjetili pojedince da vrate posuđeno. Pri tome pored naziva djela i autora navodimo i izdavača, godinu izdanja i vrstu korištenja, sve kako bi vas lakše podsjetili na davno posuđenu knjigu ili knjige a vi ih onda jednostavnije pronašli i vratili tamo gdje pripadaju.

Naša biblioteka nekad i sad

Jevrejska opština u Sarajevu posjeduje pozamašan knjižni fond koji pored religijskog materijala i knjiga sa jevrejskom tematikom čuva i ukoričene godišnjake jevrejske štampe (periodika) od 1924. godine do današnjih dana, stare rukom pisane manuskripte te znatan broj naslova iz mnogih oblasti poput nauke, povijesti i povijesti umjetnosti, beletristike. Dio ovog blaga štampan je, osim na našem jeziku, takođe i na mnogim drugim: hebrejskom, ladinu, njemačkom, engleskom, francuskom, španskom, poljskom - i da ne nabrajamo dalje.

Nažalost, nitko u našoj zajednici ne zna točan broj knjižnih jedinica

jer ne postoji ažurirana adekvatna i cjelovita evidencija knjiga, časopisa, novina i ostalih materijala koji se većim dijelom nalazi u prostorijama same biblioteke ali i po ormarima i sanducima „od podruma do tavana“ naše zgrade. Naravno poslije rata je bilo pokušaja da se biblioteka dovede u red i konačno točno utvrdi što sve posjedujemo, taj vrijedan materijal popiše, evidentira i organizira tako da bude u svakom trenutku dostupan korisnicima i znanstvenicima, međutim, sve se svelo samo na pokušaje. Ovim poslom su se bavili stručni, manje stručni i nestručni ljudi pa je rezultat izostao a naša biblioteka postala sve prije samo ne hram knjige i pohranjenog znanja.

Sada se nešto mijenja. Nova i ambiciozna Kulturna komisija kao jedan od svojih prioritarnih zadataka odlučila je da se knjižnica dovede u red. Na prijedlog koji je usvojilo i Predsjedništvo opštine za bibliotekara postavljen je Pavle Kaunitz koji istini za volju nije profesionalni bibliotekar ali ima stanovito iskustvo i završene kurseve iz ove oblasti a i vodio je veliku garnizonu biblioteku u vrijeme odsluženja vojnog roka u JNA. Naš je novi bibliotekar ozbiljno shvatio ovaj zadatak, izradio pravilnik o radu biblioteke kako bi njeni korisnici znali svoja prava i obaveze, dao da se štampaju suvremeno redizajnirani evidencijski kartoni knjiga i časopisa i zasukao rukave pa sada svakodnevno guta prašinu sa polica i knjiga te uporno korak po korak, knjigu po knjigu, red po red dovodi biblioteku u red. A kako bi mu pomogla proširiti potrebna znanja Opština ga je poslala na višednevni seminar na temu bibliotekarstva i arhivistike u organizaciji Izraelske nacionalne biblioteke i Rotšild fondacije. Prvi dio je uspješno apsolvirao u Beogradu prošli mjesec pa se nadamo da će tako biti i u nastavku na drugoj sesiji u Jeruzalemu januara naredne godine.

U nastavku donosimo spomenuti Pravilnik o radu naše biblioteke a kao raritet i spisak nekoliko „istaknutih“ dužnika koji već godinama ne vraćaju pozajmljene knjige. Sa ovom praksom ćemo nastaviti i dalje u nadi da će nam poći za rukom vratiti barem dio našeg knjižnog fonda koji sada tavori zaboravljen negdje na vašim policama i noćnim ormarićima.

PAVLE KAUNITZ

UTICAJ RELIGIJE NA STVARANJE JEVREJSKOG IDENTITETA

Postankom ljudi na planeti pojavilo se krucijalno pitanje kako objasniti prirodne pojave i sve ostalo što se oko tih ljudi dešava. Strah koji su ljudi pokazivali kao reakciju na sve što je nepoznato, uslovio je ideje o nekoj višoj sili ili silama, koje upravljaju svijetom, ali i o tajanstvenim duhovima predaka. Tokom vremena te sile su nazvali bogovima. Bogovi su bili zamišljeni kao ljudska bića ili životinje, a često i u kombinacijama ljudskog i životinjskog tijela. Ta su izmišljena bića crtali po pećinama gdje su živjeli i pravili su njihove kipove. Tim kipovima su prinostili žrtve, često i žive ljude ne bi li ih umilostivili. Svaka tadašnja ljudska zajednica, porodična ili plemenska te je kipove držala u prostorijama gdje su živjeli i u raznim prilikama im se klanjali. Kod tih bogova je postojala hijerarhija tj. razlika u važnosti i koristi za datu zajednicu.

Postoji više hipoteza o pojavi jednog boga. Vjerovatno je taj bog bio ne samo najdominantniji nego i najkorisniji. Pojam jednog boga je bio samo jedna od emanacija duha naroda starog istoka. Veliki broj teologa i naučnika smatra da su se ideje o jednom bogu pojavile kod Sumera ili u Babilonu i Egiptu i da su tu ideju kasnije preuzeli Jevreji. Po ovim teorijama je monoteizam bio samo jedan ogranak politeizma, koji se rodio u hramovima pomenutih naroda, a potom je postao jevrejski. Po drugoj teoriji su Jevreji pojavom Abrahama (Avraama) prvi prihvatili spoznaju da na svijetu postoji samo jedan bog. Taj bog je stvorio svijet i sve što na njemu postoji; kosmos, nebo i zemlju kao i ostalo. Bog je stvorio i prvog čovjeka Adama od zemlje i udahnuo mu život, kao i njegovu ženu Havu od Adamovog rebra.

Osnovna postavka u Judaizmu je da i čovjek i priroda imaju značenje jer su stvoreni sa određenom namjerom. Da nema boga – tvorca, vasiona bi bila bez cilja i ljudsko postojanje bez svrhe, a život bez smisla i nade (*Psalm 127:1*).

Jevrejska vjera se na hebrejskom zove *Dat Moše ve Israel* (*Mojsijeva i Izraelova vjera*). Potvrdu toga nalazimo u *Mišni 3*, gdje se u jednom dijelu govori o jedinstvu ljudskog porijekla, dajući time odgovor zašto je na početku stvaranja stvoren samo jedan čovjek. To se tumači time da je čovjek stvoren samo da bi se shvatilo da onaj koji uništi jednu čovječiju dušu, uništio je cijeli svijet, a onaj ko spasi jednu čovječiju dušu kao da je spasio cijeli svijet.

Osnovno pitanje u Judaizmu i jevrejskoj vjeri je ko je Jevrej i šta je Judaizam. Jevrej je pripadnik

plemena Juda, Izraelac, tj. pripadnik naroda koji je živio u Palestini od VI vijeka p.n.e. do II vijeka nove ere, lice koje po svom porijeklu ili konverzijom pripada jevrejskom narodu, dakle i pripadnik je Judaizma. Po mišljenju nekih rabina takav Jevrej ne mora imati nikakve veze sa nejevrejima, za razliku od druge grupe rabina koja smatra da je Jevrej neko kome je majka Jevrejka ili neko ko je zvanično prihvatio Judaizam i drži se zakona Tore i prihvata 10 božjih zapovjedi i 13 Majmonidesovih principa jevrejske vjere.

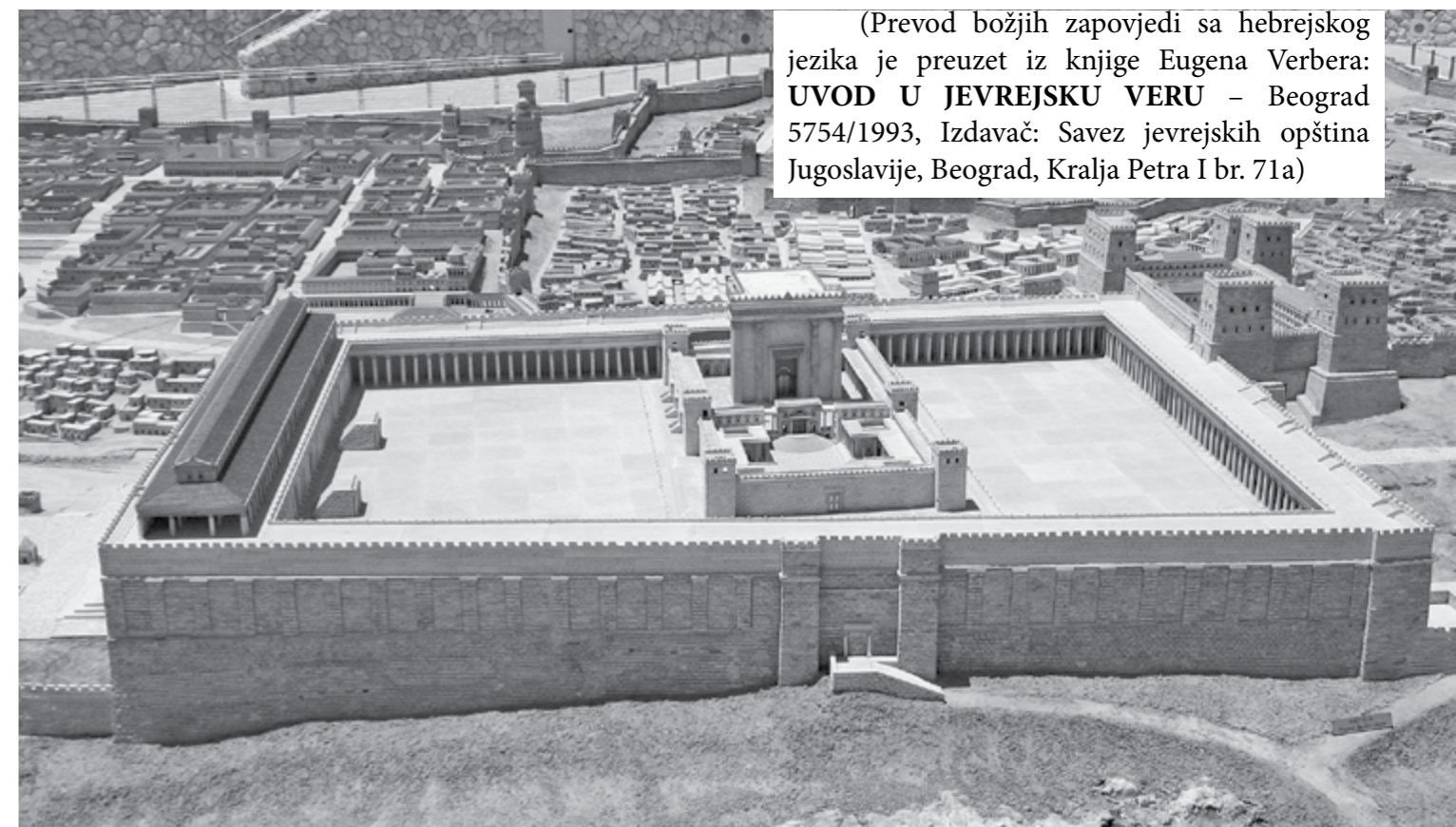
10 BOŽJIH ZAPOVJEDI SU PREMA KNJIZI

DEVARIM (5, 6-21) SLIJEDEĆE:

1. *Ja sam Gospod Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje egipatske, iz doma ropskoga. Nemoj preda mnom imati drugih bogova!*
2. *Ne pravi sebi kipa ili bilo kakve slike onoga što je gore na nebu i što je dole na zemlji ili što je u vodi pod zemljom. Ne klanjaj im se i nemoj da im služiš, jer ja sam Gospod Bog tvoj, Bog revnjivi, zbog grehova otaca – koji mrze na me – pohodi sinove i trećeg i četvrtog kolena. A činim milost hiljadama koji me ljube i vrše zapovesti moje.*
3. *Ne izgovaraj ime Gospoda Boga Tvojega uzalud, jer Gospod neće oprostiti onome koji izgovori ime Njegovo uzalud.*

4. *Čuvaj dan šabata – odmora – da ga svetkuješ, onako kako ti je zapovedio Gospod Bog tvoj. Šest dana radi i svrši sve svoje poslove, a sedmi dan Šabat Gospoda Boga tvojega, ne vrši nikakva posla ni ti ni sin, ni kćer tvoja, ni sluga tvoj, ni sluškinja tvoja, ni vo tvoj, ni magarac tvoj, niti bilo koje goveče tvoje, ni došljak unutar dveri tvojih, da bi se odmorio sluga tvoj i sluškinja tvoja poput tebe, te da se setiš da si rob bio u zemlji egipatskoj i da te je otuda izveo Gospod Bog tvoj snažnom rukom i ispruženom mišicom. Zbog toga ti je zapovedio Gospod Bog tvoj da držiš dan Šabata – odmora.*
5. *Poštuj oca svoga i majku svoju, onako kako ti zapovedi Gospod Bog da bi ti se produžili dani i da ti dobro bude na zemlji koju ti daje Gospod Bog tvoj.*
6. *Ne ubij!*
7. *Ne čini preljube!*
8. *Ne kradi!*
9. *Ne svedoči lažno protiv bližnjeg svoga!*
10. *Ne poželi ženu bližnjeg svoga! I ne priželjkuj kuću bližnjega svoga, polje njegovo, ni slugu njegovog, ni sluškinju njegovu, ni vola njegovog, ni magarca njegovog, niti išta što je bližnjeg tvoga.*

(Prevod božjih zapovjedi sa hebrejskog jezika je preuzet iz knjige Eugena Verbera: **UVOD U JEVREJSKU VERU** – Beograd 5754/1993, Izdavač: Savez jevrejskih opština Jugoslavije, Beograd, Kralja Petra I br. 71a)

TRINAEST OSNOVNIH PRINCIPA JEVREJSKE VJERE PO MAJMONIDESU:

1. Vjerujem potpunom vjerom da je Bog Tvorac i Vladalac svih stvari. Jedini je On stvorio, stvara i stvaraće sve stvari.
2. Vjerujem potpunom vjerom da je Bog Jedan Jedini. Nema jedinstva poput Njegovog. On je naš Bog – Bio je, Jeste i Biće.
3. Vjerujem potpunom vjerom da Stvoritelj nije tjelesan i da na Njega ne možemo primijeniti ideje o tjelesnosti. Nema ničega što Mu je slično na bilo koji način.
4. Vjerujem potpunom vjerom da je Bog prvi i posljednji.
5. Vjerujem potpunom vjerom da samo Bogu treba upućivati molitve.
Čovjek ne bi trebalo da se moli nikome ili ničem drugom.
6. Vjerujem potpunom vjerom da su sve riječi proroka istinite.
7. Vjerujem potpunom vjerom da su Mojsijeva proročanstva apsolutno istinita. On je bio najveći među prorocima kako onima prije njega tako i onima poslije njega.
8. Vjerujem potpunom vjerom da je cijela Tora koju imamo ona koja je dana Mojsiju.
9. Vjerujem potpunom vjerom da se Tora neće mijenjati i da Bog neće nikad dati neku drugu Toru.
10. Vjerujem potpunom vjerom da Bog poznaje sva čovjekova djela i misli. Zato je napisano: „On je stvorio sva srca njihova, On i zna sva djela njihova.“ (Psalmi 33:15).
11. Vjerujem potpunom vjerom da Bog nagrađuje one koji drže Njegove zapovjesti i kažnjava one koji ih krše.
12. Vjerujem potpunom vjerom u dolazak Mesije. Koliko god trajalo, čekaću dan njihovog dolaska.
13. Vjerujem potpunom vjerom da će mrtvi oživjeti kada bude Božija volja.

Majmonidesovi principi su citirani iz knjige MAJMONIDOVCI PRINCIPCI – Osnove jevrejske vere (Arije Kaplan) u izdanju „KNJIŽEVNO DRUŠTVO PISMO, Zemun 5762/2002.

Iz ovoga proizlazi da je Judaizam religija Jevreja što nije potpuno tačno. U širem smislu Judaizam je jevrejska tradicija i kultura u cjelosti. Judaizam u širem smislu nije monolitan jer unutar njega postoje razni pravci paralelno jedni uz druge, koji su često u konfliktu. Ti pravci su religiozni, politički i kulturni. Osim ove podjele postoje i druge. Danas postoje Jevreji koji poštuju sve tradicije i zakone Halahe, ali postoje i oni Jevreji koji ne prihvataju takav način vjerovanja. Oni se dijele na konzervativne i reformiste. Konzervativci vjeruju da su jevrejski zakoni trajni i ne podliježu promjenama, a reformisti i takozvani liberalni ili progresivni jevrejski pokreti smatraju da pojedinac može sam da bira zakone koje će poštovati, kao i tradiciju koju će slijediti i njegovati. Postoji i sekularna, humanistička varijanta Judaizma koja prihvata jevrejsku istoriju i tradiciju, ali se ne pridržava religioznih zakona u praktičnom životu. Važno je da su Jevreji koji vide svoju pripadnost Judaizmu samo na taj način, emotivno vezani za svoje jevrejsko nasljeđe koje im daje identitet.

Pripadnici jevrejske zajednice u BiH su i članovi nejevreji, kao i religiozni i sekularni koji poštuju tradiciju, što predstavlja raznovrsnost savremenog Judaizma i u svijetu.

Jevreji se još nazivaju djecom Izraela pošto su potomci praoca Jakova koji se zvao i Izrael.

ŠTA JE TO JEVREJSKI IDENTITET

Identitet se kao pojam izjednačuje sa pojmom istovjetnosti, a to znači pripadnost jednoj cjelini. Jevrejski identitet se održao i održava se svojim posebnim odlikama i vrijednostima. U svojoj istoriji od drugog vijeka nove ere do 1948 g. Jevreji nisu imali vlastitu domovinu te su živjeli među raznim drugim narodima. Zbog toga su se smatrali građanima svijeta i mogli su se osjećati, barem teoretski, da su svugdje kod kuće. U stvarnosti često su bili izdvojeni iz društva koje ih je okruživalo, posebno zbog svog porijekla i drugačijeg vjerovanja. Često su živjeli u getima (posebno izdvojenim dijelovima grada). Zbog ovakvog stanja i posebno teških uslova su u novije

vrijeme ojačali i stekli neku vrstu sigurnosti, posebno poslije francuske revolucije i Napoleonovih zakona.

Na ovaj način su pomogli sami sebi da nauče i primijene nove načine odbrane svoga identiteta. To se i ranije dešavalo ali na drugi način. Osim prilagođavanja i mimikrije te formalnog prelaska u Hrišćanstvo i druge religije, ipak su kao Marani (srednjovjekovni španski konvertiti) u duši ostajali Jevreji, čak i pored asimilacije tj. ulaska u većinsko okruženje i dalje poštovali sve zakone Halahe. Interesantno je da su oni kažnjavali sami sebe tako da su prilikom konverzije uzimali za prezimena imena životinja (napr. Perera dolazi od pero-pas, Cabrera dolazi od riječi kabra-koza itd.) pored imena zanata i toponima. Neki su postali članovi raznih partija i ideologija kao što su marksizam, rojalizam i slični. Spolja su sekularizirali svoje ponašanje i pokušavali da žive kao i ostali koji ih okružuju, ali

ipak su uspjeli da sačuvaju svoj jevrejski identitet. U 19.om vijeku su politički djelovali naročito u zemljama Evrope, nakon što su se prilagodili početku kapitalizma i stekli svojim radom relativno velike kapitale. Samim tim su postali glavni konkurenti ostalima. Ponovo su izazvali zavisti i mržnju i stekli nove protivnike i tako prouzročili razne pogrome i druge zločine naročito u Rusiji, Poljskoj, Ukrajini itd. Antisemitizam je tada ojačao u cijeloj Evropi osim u Otomanskoj imperiji. Jevreji su i na psihološkom planu postali neka vrsta žrtvenih jaraca koji treba da plate cijenu za sve neuspjehe i slabosti nejevreja. Kako u svakom zlu ima nešto dobro, ovakva situacija je bila

uzrok porasta jevrejske samosvijesti naročito da nisu krivi i da neće da raspravljaju o svojoj odgovornosti sve dok na drugoj strani postoji dvolična i cinična tvrdnja antisemita da su samo Jevreji krivi za svakojako zlo koje se naokolo dešava. Interesantna je činjenica da su i socijalisti, komunisti, radikali i fašisti optuživali Jevreje da nemaju domovinu i da su kosmopoliti. Usljed svih ovih dešavanja došlo je do krucijalnog pitanja kako riješiti „jevrejsko pitanje“.

Odgovor na ovo pitanje je bio polivalentan; asimilacija i utapanje u okolinu, gubitak identiteta ili čvrsto održavanje jevrejske samosvijesti i identiteta bez obzira na sekularizaciju, društvene norme ponašanja i jezika okoline ili na koncu prihvatiti cionizam ili naglašeni nacionalizam i to na osnovama istorijskih zakona Halahe i izvornog Judaizma. Asimilacija bi prouzrokovala totalno ili djelomično gubljenje (gašenje) jevrejskog identiteta i samim tim preuzimanje i usvajanje novih, kolokvijalnih običaja po aršinima vladajuće većine i na kraju davno isprobane jevrejske mimikrije u odnosu na društveni poredak – kapitalizam, marksizam ili neki drugi sistem. Jevrejski identitet bi se mogao očuvati djelomičnim usvajanjem društvenih normi vladajućih društvenih struktura vlasti ili vladajuće kulture prvenstveno putem poznavanja jezika okružavajuće sredine. Na ovaj način društveni poredak ne bi zabranjivao jevrejsku vjeru,

tradiciju, obrede, folklor i posebno psihologiju Jevreja u dijaspori. Ovaj način ne bi vodio u asimilaciju, nego upravo onome što je najvažnije, a to je uključivanje u sredinu ili drugim riječima mogućnost da se izade iz jedne vrste učmalosti jevrejske sredine, pošto su Jevreji bili prepušteni sami sebi i napušteni i tako izloženi pogromima i hajkama raznih neprijatelja.

Pojavni oblici antisemitizma su, na osnovu raznih istraživanja, raznovrsni. Savremena sociologija poznaje slijedeće:

- Protujevrejska uvjerenja, postupci, vaspitanje i osjećanje
- Mržnja prema Jevrejima i svemu što je jevrejsko
- Usmeni i pismeni napadi na jevrejsku vjeru, tradiciju i kulturu
- Nepriznavanje ravnopravnosti učešća Jevreja u društvenim tokovima
- Nepravilno oduzimanje građanskih prava
- Ideološko-politički antisemitizam
- Pogromi i progoni
- Masovno i konačno istrebljenje (koncentracioni logori ili masovna ubistva)

Borba Jevreja protiv antisemitizma je tokom svjetske istorije bila ujedno i borba za očuvanje

jevrejskog identitea. Ova borba je ujedno i borba za građanska prava i ravnopravnost. Ovu su borbu prvenstveno vodili Jevreji sami uz veću ili manju pomoć vrhunskih intelektualaca ali i dobronamjernih ljudi raznih profesija i nacionalnosti, naročito onih koji su bili u zajedničkim poslovima sa komšijama Jevrejima.

Bosansko-hercegovački Sefardi su u Otomanskoj imperiji, kao poseban milet, imali relativno veća prava nego drugi narodi. Čuvanje jevrejskog identiteta je bilo mnogo lakše nego kasnije. Za vrijeme austro-ugarske aneksije, dolaskom aškenaskih Jevreja, došlo je do izvjesnog rivaliteta između dvije jevrejske zajednice. Na samom početku i malo poslije, Aškenazi su, u društvenom smislu, bili privilegovani jer su govorili ne samo tada službeni njemački jezik, nego i druge jezike novog društvenog kruga; francuski, češki, poljski, ukrajinski, moldavski, mađarski itd. U vjerskom smislu među Sefardima i Aškenazima nije bilo mnogo problema pošto je svaka zajednica imala svoju religijsku tradiciju i običaje kao i sinagoge. Tada identitet nije bio ugrožen kao u kasnijim periodima. Za vrijeme austro-ugarskog perioda u Bosni i Hercegovini nije bilo većih pojava antisemitizma. Javljali su se pojedinačni slučajevi u oblasti trgovine ili kupovine prostora za gradnju prvih fabrika ili za otvaranje privatnih ordinacija i advokatskih kancelarija za razliku od situacije u drugim zemljama

regiona kao u Hrvatskoj ili Srbiji. Više antisemitskih novina je izlazilo u periodu od 1860 pa do stvaranja Jugoslavije. Primjer za to su bile srpske novine „Svetovid“ (1860 – 1870), „Zastave“ (1866 – 1929), „Vidovdan“ (1861 – 1876). Interesantno je da su najveći tadašnji srpski književnici Jovan Jovanović – Zmaj i Đura Jakšić ustali protiv autora antisemitskih članaka u tim novinama, za razliku od Jaše Tomića i Vase Pelagića (1833 – 1899), inače bogoslova, socijaliste i narodnog učitelja ali i antisemite. Bez obzira što su ga smatrali za veoma učenog čovjeka, 1879. g. je objavio knjigu pod naslovom „VJEROZAKONSKO UČENJE TALMUDA ILI OGLEDALO ČIVUTSKOG POŠTENJA“, u kojoj je u stvari citirao dotadašnje antisemitske tekstove raznih stranih autora. 1892.g. je objavljen pamflet „Ne dajmo Srbiju čivutima“ koga je napisalo nekoliko anonimnih „srpskih rodoljuba“.

U kraljevini Jugoslaviji je također izlazilo nekoliko antisemitskih novina od kojih je najagresivnija bila novina „Balkan“. Nakon 1933.g. i širenja fašizma u Njemačkoj i Italiji, u Jugoslaviji su izlazile novine „Vreme“ i „Zbor“ (od 1935) koga su osnovali članovi ORJUNE čiji je vođa bio smederevski advokat Dimitrije Ljotić koji je, u duhu poznatog pamfleta „Protokoli sionskih mudraca“, o Jevrejima i takozvanom jevrejskom pitanju, objavio knjižicu „Drama savremenog čovječanstva“ 1940.g. u kojoj optužuje Jevreje za „masonstvo“ i zavjeru protiv fašističke organizacije „Zbor“. U Bosni i Hercegovini

kao integralnom dijelu tadašnje Jugoslavije, su također izlazile ove novine kao i druge sa antisemitskim sadržajima. Isto se dešavalo i u Hrvatskoj.

Nakon početka II svjetskog rata, antisemitske pojave su postale enormne. U Jugoslaviji je počeo genocid u kome je uništeno 90 % jugoslavenskih Jevreja kao i totalan udar na jevrejski identitet koji je bio skoro uništen prema programu totalnog uništenja samih Jevreja. Ovo je važno za sve zemlje koje su bile pod njemačkom vojnom upravom. Samo uništenje je pratila odgovarajuća propaganda, ovaj put usmjerena prema najnižim slojevima tadašnjeg društva.

Odmah nakon okupacije Kraljevine Jugoslavije od strane raznih okupatora: Njemaca, Italijana, Mađara, Bugara itd., kao i pojave domaćih kvislinga, počeo je ustanak. U ustanku su učestvovali, pored ostalih naroda i narodnosti i Jevreji i to ne samo komunisti nego i ostali. Odlaskom u partizane mnogi su spasili svoje živote. Dugogodišnji komunisti Jevreji su u NOB-u kao i poslije rata zauzimali visoke položaje u civilnoj vlasti i armiji.

Nakon pobjede nad fašizmom i stvaranja nove Jugoslavije, nastupio je pedesetogodišnji miran period. Već prije 1990. g. počelo je jačanje raznih nacionalizama

koji su uveliko doprinijeli do raspada socijalističke Jugoslavije. Jevreji su ostali bez zajedničke domovine i što je najvažnije bez formalne zaštite usvojenog nadnacionalnog jugoslavenskog sekularizma koji ih je ideološki odvajao od cionizma, kao i od poistovjećivanja sa politikom države Izrael. Ovakvim pojavama sve većeg nacionalizma i radikalizma kao i vraćanja istorije unazad te rastom ustaštva i četništva, relativno spokojstvo Jevreja je bilo dosta uzdrmano. Došlo je do raznih diskrapancija u svijesti Jevreja u smislu čuvanja identiteta. Usljed ratnih događaja 1991 – 1996. Izvjestan broj jugoslavenskih Jevreja je otišao sa prostora koji su sačinjavali SFRJ, u Izrael, obećanu zemlju ali i u druge evropske zemlje i na druge kontinente. Jevrejske organizacije koje su bile udružene u Savez jevrejskih opština Jugoslavije, su i pored formiranja novih država, ostale u bliskoj vezi i zajedničkim akcijama pomogle olakšavanju života Jevreja u svakom pogledu. U tom periodu su se Jevreji koji tu žive vjekovima, prilagodili novom vremenu i okruženju i novim društvenim i političkim normama. Oni se nisu asimilirali ili utopili i što je najvažnije nisu izgubili svoj jevrejski identitet. Bez obzira na malu brojnost, prisustvo Jevreja se osjeća u dovoljnoj mjeri. U Bosni i Hercegovini su Jevreji sačuvali svoj identitet što im nije smetalo da se osjećaju i kao bosanski patrioti.

BIBLIOGRAFIJA

1. Arije Kaplan: MAJMONIDOVİ PRINCIPI, Osnove jevrejske vjere
Izdanje: Književno društvo *Pismo*, Zemun, 5762-2002
2. Eugen Verber: UVOD U JEVREJSKU VERU, Beograd, 5754-1993
3. Harold C. Kushner: ŽIVJETI! – Kako žive i misle Židovi, izdanje Nakladni Zavod *Globus*, Zagreb 1997
4. Prof. Dr Aleksandar Stajić – Mr iuris Jakov Papo: UBISTVA I DRUGI ZLOČINI IZVRŠENI NAD JEVREJIMA U BOSNI I HERCEGOVINI U TOKU NEPRIJATELJSKE OKUPACIJE, izdanje Spomenica 400 godina od dolaska Jevreja u Bosnu i Hercegovinu, 1566-1966
5. POLITIČKA ENCIKLOPEDIJA, Beograd 1975

Sarajevo, oktobar 2017
Mr Kamhi David, red.prof.
Sarajevskog Univerziteta, u penziji

OTKRILI ZAPISE IZ PAKLA JEDNOG PREŽIVJELOG JEVREJSKOG LOGORAŠA

Ruski naučnici uspjeli su da dešifruju slabo očuvane zapise jednog od zatvorenika u nacističkom koncentracionom logoru Aušvic koji je bio primoran da pomaže nacističkim zločincima u ubistvima. Na papirnim listovima, grčki Jevrej Marcel Nadjari opisao je kako su hiljade Jevreja svakodnevno transportovane u gasne komore gdje su bili nagurani kao sardine.

Dvadesetšestogodišnji Nadjari je 1944. godine počeo da žudi za osvetom nakon što je od prijatelja saznao da su godinu dana ranije u logoru Aušvic-Birkenau ubijeni njegovi roditelji i sestra Nelli. Iako su ga salijetale crne misli o smoubistvu, želja za osvetom zbog svega što se desilo njegovoj porodici, bila je jača.

On je bio jedan od 2.200 pripadnika specijalnih grupa jevrejskih zatočenika, pod nazivom Sonderkommando, koji su odgovorni za praćenje zatvorenika u gasne komore, za njihovo trovanje plinom, prikupljanje zlatnih zuba i ženske kose, te za uklanjanje pepela koji su odvozili i bacali u obližnju rijeku. Kao svjedoci masovnih ubistava, bili

su svjesni da će im se, prije ili kasnije, desiti ista sudbina.

**PODATKE ISPISANE NA 13
STRANA SAKRIO U TERMOS
BOCU**

Nadjari je u novembru 1944. godine, podatke ispisane na 13 stranica, sakrio u termos bocu koju je zatvorio i zakopao u blizini krematorija. Krematoriji su bili u velikoj zgradi sa širokim dimnjakom u kojoj je bilo 15 peći. Ljude su tamo odvozili gole, a znalo je biti i po 3000 ljudi u jednoj grupi „Nakon što bi svi ušli, prostor se zaključavao a zatim bi bio pušten gas.“ Prema navodima iz pomenutih

ZAPISE PRONAŠAO STUDENT ŠUMARSTVA 36 GODINA KASNIJE

Iz njegovih bilješki se vidi kako je pretpostavio da će on i sam umrijeti u tom logoru. Iako je Nadjari bio svjestan opasnosti ako bi nacisti našli bilješke i da bi ga to moglo koštati života, odlučio je da spoljni svijet sazna o strahotama koje su se dogodile u logoru smrti. Tridesetšest godina kasnije, jedan poljski student šumarstva slučajno je pronašao termosicu sa Nadjarevim zapisima zakopanu u zemlji na dubini od nekih 40 centimetara.

NADJARI JE NEKIM ČUDOM PREŽIVIO AUŠVIC

Nadjari je preživio Aušvic i bio deportovan u logor Mathausen u Austriji. Nakon rata se oženio i preselio u Njujork 1951. godine. Već tada je imao jednogodišnjeg sina, a 1957. dobio je i kćerku koju je nazvao po pokojnoj sestri Neli. Umro je 1971. u 53. godini - devet godina prije nego što su pronađeni njegovi zapisi iz Aušvica.

Vlaga je, nažalost, učinila svoje, tako da je bilo moguće pročitati samo deset posto pronađenih zapisa, ali je ruski historičar Pol Polianu uz pomoć stručnjaka informatičara Aleksandra Nikitiaeva ipak uspio da sačuva ovaj dokument, koji je jedan od rijetkih dokaza koji dokumentira holokaust.

Oko 110 pripadnika Sonderkommand-e preživjelo je Aušvic-Birkenau, a većina njih bili su poljski Jevreji. U većini slučajeva, preživjeli su pokušali da zaborave užase kojima su svjedočili, a samo neki od njih govorili su o tome javno. **N. Ž.**

Preuzeto sa: Nova 24tv.si

zapisa, užasna agonija umiranja trajala šest do sedam minuta.

Opisao je kako su Nijemci u prostoriju instalirali vodovodne cijevi kako bi izgledalo da je prostor namijenjen za pranje. Gasne cilindre dopremali su nacisti koristeći vozilo Njemačkog Crvenog krsta koji su vozila dva SS-ovca. „Gas bi zatim bio ubačen u otvore prostorije, a pola sata kasnije započinjao je naš posao. Morali smo da izvlačimo tijela nedužnih žena i djece i ubacujemo u lift koji je leševe dopremao do peći. Pepeo odrasle osobe težio je oko 649 grama „, napisao je on, prema BBC-u.

VRSNO PERO I ODLIČNA AKVARELISTICA

Naša stalna dopisnica iz Italije Jelica Rašeta Aiello ne samo da je vična peru već je i odlična akvarelistica

iz magične tehnike akvarela, a i sama umjetnica ih često naziva 'haiku ispisan bojom'. U šezdesetak radova nastalih u posljednje dvije godine Jelica se potvrđuje kao izuzetan posmatrač stvarnosti koji uspijeva da kroz svoja djela usmjeri i našu pažnju prema onome što ona naziva 'unutrašnjom naracijom' svake pojavnosti. U svemu što je okružuje ona je u stanju da otkrije onu specifičnu pulsaciju, unutrašnju snagu ili 'nemušti jezik' svega što je okružuje, bilo da se radi o grupi golubova na trotoaru,

Izložba akvarela Jelice Rašete Aiello održana u septembru i oktobru ove godine izazvala je veliki interes publike i bila veoma lijepo primljena. Jelica se predstavila sa šezdesetak svojih radova u srednjovjekovnom toskanskom "borgu" Montelaterone, u sugestivnom prostoru kojim upravlja internacionalna kulturna organizacija Melquiades. Donosimo nekoliko redaka iz tekstova objavljenih ovim povodom u italijanskoj štampi:

„Njene slike predstavljaju jednu vrstu poezije koja se razvija

krišci lubenice ostavljene na stolu, šoljice sa čajem u toplini sobe... Njene slike se rađaju iz čuđenja u otkrivanju svijeta, a magija obojenih voda akvarela pretvara ovo čuđenje u poeziju i ljepotu.”

Informacije radi pomenimo i to da je Jelica diplomirala na Arhitektonskom fakultetu u Sarajevu 1983. godine a magistrirala na Akademiji primjenjenih umetnosti

u Beogradu 1987. godine u klasi Siniše Vukovića, slikara, arhitekte i jednog od osnivača i teoretičara beogradske grupe Mediala. Nadamo se da će i sarajevska likovna publika biti u prilici vidjeti njezine akvarele u našoj galeriji "Novi hram".

REDAKCIJA

IME I PREZIME	TEKST ZA JEVREJSKI GLAS	IZNOS
SOCIJALNA KOMISIJA		
JAKOB I SONJA (Kabiljo) BARARON i JOSIP KABILJO	<i>U znak sjećanja na roditelje Heniku i Isidora Kabiljo</i>	50 KM
JAKOB I SONJA BARARON	<i>U znak sjećanja na majku Rikicu (Pardo) Šlozberg i ujaka Alberta Pašu Pardo i Acu Musafiju</i>	50 KM
MORIC KAVESON	<i>Sjećanje na suprugu Angelu</i>	100 KM
MARIJA DŽAKULA	<i>Sjećanje na oca Schmigel</i>	50 KM
VJERSKA KOMISIJA CADIK DANON		
JAKOB I SONJA (Kabiljo) BARARON i JOSIP KABILJO	<i>U znak sjećanja na roditelje Heniku i Isidora Kabiljo</i>	50 KM
JAKOB I SONJA BARARON	<i>U znak sjećanja na majku Rikicu (Pardo) Šlozberg i ujaka Alberta Pašu Pardo i Acu Musafiju</i>	50 KM
NATAŠA TABORI i GORAN PELJA	<i>Sjećamo se naših roditelja povodom godišnjice smrti</i>	100 KM
JEVREJSKA OPŠTINA		
BERTA TOŠIĆ	<i>Za rad Jevrejske opštine</i>	26 KM
NADA i RAŠO KAMHI	<i>Za sjećanje na roditelje Cinu i Davida i brata Morena</i>	100 KM
JOZEF ABINUN - CICKO	<i>Za rad Jevrejske opštine</i>	100 KM
PORODICA ROMANO	<i>Pomen na Romano Palombu - Bukicu</i>	150 KM
ZLATA ŠEGO	<i>Sjećanje na moje roditelje Memes Blanku, Šaula i ujaka Mačoro Sumbula</i>	50 KM
NADA I JAKICA LEVI	<i>Povodom godišnjice smrti pokojne sestre Estere Levi i pokojnog oca i muža Rafaela</i>	70 KM
SNJEŽANA KUČINOVIĆ	<i>Sjećanje na supruga Željka - Čaju Kučinića</i>	50 KM
MARIJA DŽAKULA	<i>Pomen na oca gosp. Schmigela povodom godišnjice smrti</i>	50 KM
DANILO NIKOLIĆ	<i>Povodom godišnjice smrti majke Donke Nikolić</i>	50 KM
JEVREJSKI GLAS		
ARON ALBAHARI	<i>U znak sjećanja povodom 26 godina od smrti oca Leona Albaharija (16.01.1992.) i sedam godina od smrti majke Marije Albahari (02.02.2011.) Zihron livraha!</i>	100 KM

Rabbi Moses ben Maimon (Hebrew: משה בן-מימון *Mōšeh bēn-Maymōn*)

Uskoro u Srbiji izlazi iz štampe prva monografija o Majmonidesu pod nazivom **MAJMONIDES - SEĆANJE NA NJEGA T R A J A Ć E ZAUVEK** posvećena čuvenom judaisti, autoru 13 principa jevrejske vere i tvorcu poznatih knjiga MIŠNA TORA, KOMENTAR MIŠNE I VODIČ ZA ZABLUDELE. Bio je lekar na dvoru sultana Saladina, napisao je veliki broj medicinskih radova i čuvenu Poslanicu namenjenu Jevrejima Jemena i njihovoj borbi za opstanak. U knjizi će biti opisan ceo njegov život i delo, razmišljanja o Bogu, ko su bili protivnici njegovog učenja, putešestvije od Kordobe u Španiji do Svete zemlje i Kaira i njegovi zanimljivi stavovi o braku u jevrejskoj porodici.

Knjiga će imati 150 strana i biće ilustrovana sa 60 veoma kvalitetnih fotografija.

Recenzenti knjige su vrhovni rabin Isak Asiel i književnik Filip David.

Autori monografije su Mirjana Belić-Koročkin-Davidović i Radivoje Davidović istraživači jevrejske kulturne baštine i autori poznatih knjiga: Povest o braći Baruh, Bora Baruh, Eugen Verber, Od Daviča do Čelebonovića- Ulice beogradskih Jevreja, Jevrejska čitaonica u Beogradu i drugih radova nagrađivanih na mnogim konkursima.

Izdavač knjige je izdavačka kuća Čigoja štampa iz Beograda (Studentski trg 13, tel. 30-32-414). **Izlazak knjige iz štampe je 20. mart 2018. godine.**

CENA KNJIGE SA POPUSTOM U PRETPLATI IZNOSI 600 DINARA. IMENA SVIH PRETPLATNIKA BIĆE OBJAVLJENA NA ISTAKNUTOM MESTU U KNJIZI I PRVI DOBIJAJU SVOJE PRIMERKE PRE POJAVLJIVANJA U KNJIŽARAMA GDE ĆE MONOGRAFIJA BITI SKUPLJA.

Uplatu možete izvršiti putem opšte uplatnice na kojoj treba da upišete vaše ime i adresu. Uplatom u Komercijalnoj banci ili elektronskim putem nećete platiti proviziju. Broj računa za uplatu glasi: 205-9001020540302-84. **Poslednji dan za uplatu je 1. mart 2018. godine.**

DAN DJEČJIH PRAVA

Manifestacija “Međunarodni dan dječjih prava 2017“ koja je održana od 20. do 25. novembra ove godine u Banja Luci, bila je posvećena prvenstveno djeci sa posebnim potrebama. Već treći put za redom ovu manifestaciju u našem gradu organizuje i Jevrejska opština Banja Luka u suradnji sa Jevrejskim kulturnim centarom.

Svake godine imamo sve više učesnika, a ove godine su, prvi put, učestvovali i gosti iz Tuzle.

MEĐURELIGIJSKO VIJEĆE BL

8.decembra 2017. godine u Jevrejskom kulturnom centru u Banja Luci održan je sastanak odbora Međureligijskog vijeća na kojem se govorilo o budućim aktivnostima odbora.

Sastanku su prisustvovali članov odbora, predsjedavajući otac Dragan Grujić, Ismir ef. Poturović, vlč.Davor Klečina, Aleksandra Stevandić te Stela Pavlović, sekretar odbora i predstavnici MRV BiH Hrvoje Vranješ i Alen Vidović.

NACIONALNE MANJINE

14. smotra nacionalnih manjina održana je u organizaciji Saveza nacionalnih manjina Republike Srpske 30.09.2017.godine u Banja Luci.

Veče je upotpunio bogat kulturno-umjetnički program kojim se tradicionalno predstavljaju nacionalne manjine u Republici Srpskoj. Nakon programa, druženje je nastavljeno degustacijom hrane i pića u kojima je uživao veliki broj posjetilaca ove manifestacije.

KALEMEGDANSKI KADIŠ

Dokumentarni film “Kalemegdanski kadiš” prikazan je 18.10.2017.godine, u sali Jevrejskog kulturnog centra “Arie Livne” u Banja Luci.

Film je snimljen po scenariju Lavinije Devenport, u režiji Miodraga Čertića.

Govori o izgubljenoj mladosti generacija beogradskih Jevreja dvadesetih i tridesetih godina prošlog veka. Lavinija Devenport je i jedan od koproducenta filma, a priča prati sudbinu džez orkestra “Miki džez”, koji je 1928. godine prvi ovaj muzički pravac doneo u Beograd.

Svi članovi tog muzičkog sastava bili su Jevreji i svi su stradali u holokaustu, osim jednog koji je uspeo da preživi. Kao sagovornici u filmu učestvuju Vojislav Bubiša Simić, Miki Manojlović, istoričari prof. Krinka Vidaković i prof.dr Slobodan Marković, Avram Izrael i mnogi drugi.

SEMINAR U TUZLI

Ženski seminar u Tuzli održan je u organizaciji Jevrejske opštine Tuzla u periodu od 15.+wer do 17.08.2017. godine.

Tema ovogodišnjeg seminara bila je «Kulinarstvo u jevrejskim porodicama». Poslije održanog uvodnog predavanja, predstavnice jevrejskih opština prešle su u hotelsku kuhinju da bi pripremile jela koja su odabrale.

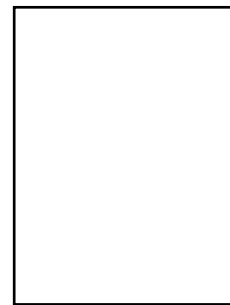
U veoma veseloj atmosferi i zahvaljujući timskom radu, pripremljen je ručak za pamćenje u kome su svi uživali.

Ostatak dana prošao je u razmjenjivanju iskustava i druženju koje je kao i svih prethodnih godina bilo nezaboravno.

Stekla su se i neka nova prijateljstva i produbila postojeća tako da sa nestrpljenjem očekujemo svaki novi susret.

Exp.

Jevrejska zajednica
Bosne i Hercegovine
71000 Sarajevo
Hamdije Kreševljakovića 59

*Sa zadovoljstvom i radošću
obavještavamo naše prijatelje da su
naš sin Ruben i njegova supruga
Natalija Kamhi 11. decembra 2017.
dobili kćerku Daniellu.*

**Jaša i Suada Kamhi,
Toronto, Kanada**

מזל טוב